

si verò hanc suspensionem violent, tuac primùm fiunt propriè irregulares. —3.º Apostata vel fugitivus non gaudet privilegiis sui Ordinis (Trid. Sess. 25. cap. 19. de regg.)—4.º Proficiscentes Romam sine licencia Generalis aut provincialis, biennio privantur voce activa et passiva ex decreto Clem. et Urb. VIII incip. S. *Congregatio Cardd.*—5.º Noctu de claustro furtivè exiens, graviter quidem peccat, et ex decr. Clem. casum reservatum (si eum superiores sibi reservarunt) incurrit; non tamen excommunicatione, nisi dimisso habitu vegetur; quæ vagatio est species fugæ, adeoque substat excommunicationi (cap. 2. ne clerici in 6.) Ceteræ pœnæ desumendæ sunt ex statutis cujusque Ordinis, et convenienter infligitur carcer, ut libertas, quæ illicitè ampliata fuit, licitè in carcere restringatur. Apostatæ nullo modo liberantur ab observantia sui instituti, ne delictum eis suffragetur; neque absolvi à confessario possunt, donec habeant serium animum redeundi.

316. Q. II. *Quid juris circa ejectionem incorrigibilium?*

R. 1.º De jure com. ille censetur incorrigibilis, qui in gravi delicto, sive ejusdem, sive diversæ speciei ter monitus et correctus se non emendat (cap. 10. de judic. cap. fin. de stat. monach.) Insuper de jure novo ad incorrigibilitatem requirebatur, ut religiosus unius anni spatio in jejuniis et pœnitentiis probaretur in carceribus ex decreto Urban. VIII incip. *Sac. Congregatio Cardd.* 1624 die 21 Septembr.; quæ probatio reducta est ad carcerem semestrem per Const. Inn. XII. incip. *Instantibus* 24 Julii 1694; ubi etiam præcipitur, ut pro causis incorrigibilium eligantur sex patres in capitulo generali, et in quavis provincia sex in capitulo provinciali; de quorum consilio et assensu tandem ejectio fieri possit; accedente approbatione Generalis.—2.º Ejectus non fit plenè sui juris, sed in conscientia tenetur se emendare, et ad Religionem redire. Ideoque tenetur ad observantiam votorum, et aliarum sui instituti regularum, quæ compatiuntur eum præsentis ejus statu. Ità hodie com. sent. Nam cap. fin. hoc tit. innovatum est per cit. Decretum Urbani VIII; ergò sicut Praelati regulares tenentur fugitivos et ejectos, etiam justè et juris ordine servato, annuatim seu dum se occasio offert; ità etiam isti tenentur ad Religionem redire. Plura de his scripsi in mea epitome judicii summarii criminali.

Justè ejectus non habet actionem petendi à Religione alimenta, ut probat Bened. XIV. lib. XIII de Synod. diac. cap. 11. num. 25, licet sit Societatis Jesu, et promotus fuerit post emissam vota simplicia ad Sacros etiam Presbiteratus ordines, ex Constitut. Benediet. XIII. *Injuncti* 14 Jun. 1728, qui tamen non redditur inhabilis, ut ejecti post admissionem ad vota solemnia, ad Ecclesiastica munia obeunda et beneficia assequenda, ex decreto Congr. Conc. 11. Febr. 1662. relato à Bened. XIV loc. cit. n. 21.

TITULUS XXXII.

DE CONVERSIONE CONJUGATORUM. *

317. *Nota* Per conversionem conjugatorum hic intelligi transitum eorum ad Religionem post matrimonium ratum, vel consummatum.

318. Q. I. *Quibus sponsis de præsentì concedatur bimestre ad deliberandum de ingressu Religionis?*

R. 1.º Illis solùm, qui cogitant, seu asserunt, se velle ingredi Religionem (cap. 7. ex publico h. t.); quòd si tempus istud à judice præfixum, ex quacumque causa protraheretur, adhuc durante matrimonio rato, liberum erit ad Religionem convolare; cum favor iste à Christo concessus sit omnibus, qui necdum matrimonium consummarunt.—2.º Matrimonium ratum non citius, nisi facta solemnì professione, dissolvitur quoad vinculum; et tunc primùm alteri parti in seculo remanenti liberum est ad alia vota transire (cap. 2. 14 h. t. Trid. Sess. 24. Can. 6.)

319. Q. II. *An, et quomodo post matrimonium consummatum liceat Religionem ingredi?*

R. 1.º Si mulier intra bimestre de Religione cogitans, per vim aut gravem metum cognita fuit, probabiliter potest, altero invito, Religionem ingredi. Ità Abb., Felin., Fagn., Reiff. et alii, contra Host. Sylv. Cov. Engl. etc.; nam jure suo per delictum alterius spoliari non potuit, per cap. 6. de eo qui cognov. Quia verò ex tali ingressu plerùmque magna incommoda sequerentur, ut desertio prolis educandæ et desolatio mariti, qui sine spe alterius conjugii manere deberet in seculo, cum per professionem uxoris tale matrimonium, utpote consummatum, non dissolveretur; ideo præstaret abstinere ab ingressu Religionis. — Nec obstat cap. 13 h. t. can. 13. si quis 15. quæst. 1 et similia jura; nam procedunt in casu, quo matrimonium sine vi, et injuria alteri illata consummatum fuit.

2.º Jure consummato matrimonio, extra casum divortii perpetui, non licet Religionem ingredi, absque spontaneo consensu alterius partis (c. 17. hoc tit.) Nam jure suo nemo invitus est spoliandus; secus conjux relictus alterum ex Religionem revocare potest, isque tenetur redire: nam talis professio est invalida, licet ex speciali interpretatione juris valeat in vim voti simplicis continentiæ (c. 3. 12. hoc tit.); nisi forsitan protestatus fuisset, nolle se obligari voto continentiæ aliter, quàm dependenter à valore professionis. Unde revocatus debitum reddere debet; non tamen exigere, vel mortua uxore aliam ducere poterit (cit. c. 3. h. t.)

3.º Si uterque conjux, mutua licentia non obtenta, professus est Reli-

*—Agitur de hac materia 27. quæst. 1. et 2, præsertim à Can. 19. et 33. quæst. 3.—Nov. 123. cap. 40; quæ tamen in eo, quod docet matrimonium consummatum per Religionem dissolvi, correctæ est à jure Can. cit. cap. 19.

gionem, si quidem alter de alterius professione scivit, valet utriusque professio, quia ipso facto alter alteri scienter dedit licentiam; at si alter de alterius professione nihil sciret, probabilius est, neutrius valere professionem, utpote sine licentia factam; ac proinde uterque exire posset, vel alter alterum ex Religione revocare: neuter tamen petere, aut reddere posset debitum; quia uterque ligatus esset voto simplici continentiae (*cit. cap. 3. h. t.*) Similiter, si uterque emisisset in seculo votum continentiae, alter sine licentia Religionem professus, revocari posset, non quidem ad usum conjugii, sed ad obsequia conjugalia.

4.º Præter licentiam requiritur, ut pars altera, vel Religionem ingrediatur, vel si non est suspecta de incontinentia, saltèm votum continentiae emittat (*c. 8. hoc tit.*); hoc tamen non emisso, professio mariti cum sola licentia uxoris esset valida: ita com. Nam talis professio nullibi irritatur; ac proinde locus est Regulæ: *Multa fieri prohibentur, quæ si facta fuerint, obtinent roboris firmitatem* (*cap. 16 de Regular.*) Imò talis professio cum sola licentia uxoris supponitur valida (*cap. 9 ex parte hoc tit.*), ubi maritus, qui consentiente uxore, monachalem habitum suscepit, illa mortua, jubetur redire ad monasterium, et secundam uxorem putatitiam relinquere.—Nec obstat *cap. 8 h. t. ibi: nullatenus recipiatur*; nam particula *nullatenus* ex subjecta materia non significat nullitatem, nisi quatenus conjungitur prioribus verbis: *sine licentia uxoris nullatenus recipiatur*. Porro tali casu, si pars remanens in sæculo, sive sit vir, sive mulier, non scivit obligationem juris, quòd teneatur, vel Religionem ingredi, vel si abest suspicio incontinentiae, votum castitatis emittere, revocare potest conjugem professum ex Religione; et is tenebitur debitum reddere, ac post mortem conjugis ad Religionem redire (*cap. 9. h. t.*) At si scivit illam obligationem, non permittitur revocatio professi, sed remanens in sæculo compelli debet ad ingressum, vel ad votum continentiae. Quia verò hoc durum est, Prælati non admittat conjugatum ad professionem, donec ad formam *cap. 8. hoc tit.*, uxor, vel continentiam voveat, vel Religionem amplectatur.—Vide Sanch. *lib. 2 de matrim. disp. 18 et lib. 7. disp. 32*, ubi similes casus proponit, quos prudentia Prælatorum non sinet in praxim devenire.

Huc spectat solidè animadversum ex variis facti speciebus maturè discussis in Congr. Conc. à Bened. XIV. lib. XIII de synod. diœc. cap. 32. n. 16. *ibi: Sacri Canones adigunt quidem virum ætate florentem ad professionem in monasterio nuncupandam, vel, quatenus in propecta jam ætate constitutus sit, ad emittendum in sæculo simplex castitatis votum, dum uxor religiosum institutum amplectitur; et non tunc, cum jura matrimonii sunt læsa; si enim hujusmodi jura ab uxore per adulterium læsa fuerint, quod tunc juniori viro in sæculo manenti imponitur onus emittendi simplex castitatis votum (juxta statutum à Congr. particulari habita coràm Innocentio X ut cit. loco refertur num. 15.) præscriptum dici debet ad quamdam veluti tutiorem cautionem: cui quidem sericto jure locus non est, quoties ante acta viri vita nullam futuræ incontinentiæ suspicionem ingerit.* Nota tamen, quòd hoc votum in hypothesi emittendum esset à

viro innocente duntaxat, donec uxor Religionem professa viveret, ut rescripsit Congr. Concil. in *Januen. 2. Maji 1722. Thes. Resolut. ejusd. Congreg. tom. 2. pag. 164.*

TITULUS XXXIII.

DE CONVERSIONE INFIDELIUM. ^a

320. Q. *Quid statuatur in hoc titulo?*

R. 1.º Applicatur *Can. 40 et 51. Conc. Triburiensis*, de impedimento dirimente *criminis*, in casu quo vir infidelis occidit maritum uxoris fidelis, ea cooperante, et in mortem mariti machinante; et tunc infidelis, esto convertatur ad fidem, non potest uxorem occisi ducere: secus si nulla machinatio ex parte fidelis intercessit (*cap. 1. hoc tit.*)

2.º Si ex conjugibus unus solùm convertatur ad fidem, proles doli incapaces dandæ sunt converso ad fidem, sive sit vir, sive mulier; idque ob favorem Religionis, cui cedere debent jura patriæ potestatis, et alia civilia (*cap. fin. hoc tit.*), quia summa est ratio, quæ pro Religione facit (*l. 43. ff. de Religios.*)—An verò, et quomodo matrimonia conversorum ad fidem dissolvantur, dicitur *lib. 4. tit. 49.*

TITULUS XXXIV.

DE VOTO ET VOTI REDEMPTIONE. ^b

321. *Nota. I.* Occasione status religiosi hic agi de votis in genere, et de liberatione ab eorum obligatione, quæ liberatio hic latè vocatur *voti redemptio*: strictè autem votum dicitur redimi, dum personalis obligatio voti transfertur in opus reale: ut si loco peregrinationis detur elemosyna.—De votis videri possunt obvii Moralistæ; ego in præsentibus resolvam quæstiones præcipuas ad forum Canonicum pertinentes.

Nota II. Votum definiri: *Promissio deliberatè Deo facta de meliori bono*. Nam votum est actus Religionis seu latria; ergò soli Deo, et non alicui Sancto fieri debet. Et quidem, de meliori bono; aliàs Deo, utpote sanctissimo, non placeret, si obligares te ad faciendum minus bonum,

^a—Agitur de hac materia 28. *quæst. 1 et hic incidenter occasione præcedentis tituli*; quia conjugati infideles, seu non baptizati, solent converti ad fidem christianam.

^b—Agitur de hac materia in Sexto, et Extravagant. Joann. XXII. *hoc tit.*—In Decreto *dist. 27. 28. 30. 31. 32. et 27. q. 1. et 32. q. 1. (can. 5.*

cujus oppositum est majus bonum. Unde materia voti debet esse non tantum *possibilis et bona*, sed etiam *magis bona*, quam ejus oppositum.—Consule P. Laym. qui conditiones istas doctè explicat, et fusè Salmant. Mor. tr. 17.

Nota III. Votum variè dividi:—1.º In *commune*, vel *necessarium* ex parte materiæ, cujus materia est præcepti; ut si voveas non furari: et *singulare* cujus materia est consilii, ut continentia.—2.º In *reale*, quo res externa promittitur, ut pecunia pro altari: *personale*, quo propria hominis actio, vel ejus omissio promittitur, ut orare, abstinere à carnibus: et *mixtum*, quo partim actio, partim res promittitur: ut peregrinari ad limina Apostolorum, et ibi donum aliquod offerre.—3.º In *absolutum*, quod à nulla conditione dependet, sed præcisè ob honorem Dei elicitur, ut ingredi Religionem; *conditionatum*, quod pendet à conditione, et plerumque imperfectum est ex parte voventis: ut ingredi Religionem, si sanus ex morbo evaseris; et *pænale*, quo promittitur pœna solvenda in casum, quo vovens hoc vel illud fecerit, v. g. jejunabo, vel 10 pro eleemosyna dabo, si adhuc semel lusero etc., quòd si pœna concipiatur ob actum præteritum, perfecta erit obligatio voti, v. g. quia fornicatus fui, voveo ingressum Religionis.—4.º In *externum*, et purè *internum*, in publicum et occultum, et expressum et tacitum, quorum notitia ex vocibus patet.—5.º In votum soli Deo, seu in gratiam solius divini honoris factum: et hoc statim acceptatur à Deo; et in votum in gratiam hominis factum, v. g. voveo, quòd tibi pauperi dotem dare velim; et tale votum non obligat, donec ab homine promissario acceptetur.—6.º Votum celebri divisione dividitur in *solemne*, et *simplex*, in quorum explicatione Doctores controvertunt. *Solemne* est, quod voventem perpetuò obligat, et inhabilitat ad quoscumque actus voto repugnantes, sive id oriatur ex jure divino, sive ex jure Ecclesiastico. Et talia vota sunt tantum duo: professio religiosa tribus solitis votis constans, et votum continentiae de jure Ecclesiastico annexum sacr. Ordinibus (*cap. unic. hoc tit. in 6.*) *Simplex* est, quod obligat quidem voventem, et actus voto contrarios reddit illicitos; non tamen invalidos, nisi per accidens, sicut in Societate Jesu vota simplicia pro eo statu, quo quis in Societate vivit, ex speciali dispositione irritant matrimonium contrahendum. Talia vota simplicia sunt cetera omnia, præter duo supra dicta.

322. Q. I. *Quis possit votum emittere?*

R. Regulariter omnis homo viator usu rationis pollens, dummodò votum implere sit in potestate voventis, et nulli præjudiciosum. Unde:—1.º Pupilli et minores non possunt vovere vota realia, nisi forsàn in tempus, quo liberam rerum suarum administrationem habebunt; vota autem personalia nulli præjudiciosa emittere possunt.—2.º Conjuges, Religiosi, servi, filiifam. in præjudicium alterius conjugis, monasterii, domini et patrisf. Nam talia vota, quatenus aliis præjudicant, Deus non acceptat; nisi conditionatè, si consentiant ii, quorum interest: v. g. si Superior consentiat in peregrinationem monachi etc., si Papa consentiat, ut Episcopus fiat religiosus (*cap. 18 de Regular.*), quo casu ita voventes obligantur ad petendam licentiam, implendi voti gratia. Parochi verò, et Clerici

alii, cum vinculo Ecclesiis suis adstricti non sint, absolutè emittere possunt votum amplectendæ Religionis; licèt de honestate consensum Episcopi requirant. Nam à cap. 4 de renunt. excipitur ingressus Relig. generaliter à jure permissus; at quoad alia vota, quæ curæ pastorali aut residentiae præjudicant, ut vota peregrinationis, Parochi opus habent licentia Episcopi.

323. Q. II. *Qualis sit obligatio ex voto orta?*

R. Ex genere suo gravis sub mortali peccato, adstringens voventem, ut fideliter ex virtute Religionis impleat et reddat Deo, quod promisit: et ideo *habent damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt* (A. Tim. V.) Levitas materiæ excusat à mortali: ut si quis ter *Pater* et *Ave* non impleat; item si quis expressè in materia gravi, v. g. jejunio, voluisset obligari sub veniali, nam votum, cum sit privata lex voventis, obligationem suam desumit à gravitate materiæ et intentione voventis. Cetera de obligatione voti personalis et realis desumenda erunt ex iis, quæ *libr. 2. tit. 24* dixi de juramento promissorio; quæ duo pari passu ambulant.

324. Q. III. *Quibus modis cesset obligatio voti?*

R. 1.º Ab intrinseco, dum ex materia licita fit illicita, ex possibili impossibilis, physicè aut moraliter, v. g. vovisti psalterium dicere, et in morbo citra grave nocumentum valetudinis illud dicere non potes, etc.: Item, cessante causa aut conditione: ut si vovisti alere pauperem, vel peregrinari, si filius convaluerit; et interim pauper ille fiat dives, vel filius moriatur ante institutam peregrinationem.—Nec obstat *cap. 7. hoc tit.*; nam ibi vel non cessavit primaria causa devotionis, vel si cessavit, commutatio peregrinationis facta est ad securitatem, non verò ex necessitate; vel votum fuit mixtum, atque ita expensæ commutantur in eleemosynam.—2.º Cessat ab extrinseco per *irritationem, dispensationem et commutationem.*

325. Q. IV. *Qui possint irritare vota?*

R. Omnes, quibus est potestas in voventem aut materiam voti, cum omnia vota fiant sub tacita conditione, *nisi superior contradicat.* Et quidem:—1.º Pater, vel avus, aut tutor irritare possunt omnia vota impuberum sibi subjectorum, usque ad annum duodecimum (S. D. 2. 2. q. 88 art. 2.) Nam vota impuberum ob defectum judicii sunt valdè imperfecta, et tacite conditionata, *si pater, vel tutor non contradicat*; nisi ad pubertatem venientes vota ista ratificent.—2.º Pater vota liberorum puberum, dominus vota servi, maritus vota uxoris, et uxor vota mariti eatenus solum irritare possunt, quatenus præjudicant potestati patriæ, dominicæ, et maritali (S. D. *ibid. ad 2.*) Nam vota ista non acceptantur à Deo secundum id, secundum quod sunt præjudiciosa tertio (*arg. c. 28 de jurejur.*), atque ita irritatio ista est valdè impropia; qui in voti: habentibus tractum successivum non tollit, sed suspendit obligationem voti, v. g. maritus irritavit votum uxoris de abstinendo à carnibus, soluto matrimonio, votum reviviscit. Sic etiam votum continentiae à filio, vel servò emissum nequit irritari à patre vel domino; quia potestati patriæ aut dominicæ non præjudicat.—3.º Prælati regularis potest irritare omnia vota suorum Religiosorum, exceptis votis professionis et voto transeundi ad strictiorem

Ordinem: *Can. 2 monacho 20. quæst. 4;* ubi dicitur: *monacho non licet votum votere sine consensu Abbatis sui; si autem voterit, frangendum erit;* nam monachus non habet suum velle et nolle. Quod procedit etiam de votis super materia necessaria, v. g. jejunandi in quadragesima, recitandi breviarium etc., ut comm. docet contra Cajet. et Tambur. Nam licet Prælatus non possit impedire obligationem præcepti divini et naturalis, Ecclesiastici, aut regulæ, tamen impedire potest, ne subditus novam obligationem sibi imponat.

326. Q. V. *Quis dispensare possit in votis?*

R. 1.º Potestate ordinaria omnis, et solus, qui habet jurisdictionem ordinariam in foro externo: uti Papa in tota Ecclesia; Episcopus, ejusque Vicarius, seu capitulum, Sede vacante, in sua diocesi; Legati Apostolici in suis provinciis, Prælati generales in suis Religionibus, provinciales et locales in suis monasteriis: ita com. Nam dispensatio pertinet ad potestatem clavium, seu ad jurisdictionem spiritualem fori externi, cum dispensare in voto sit jus Deo quæsitum remittere ob justam causam; ergò. Unde Abbatissæ, Parochi et alii Clerici, ex defectu jurisdictionis in foro externo, non possunt in votis dispensare; licet Abbatissa vota monialium ex potestate materna et dominica irritare possit, quatenus præjudicant monasterio.

Dices: Obligatio votorum est juris naturalis; ergò non admittit dispensationem propriè talem, sed puram declarationem seu interpretationem, quod stante justa causa, materia promissa non contineatur sub jure naturali.

R. C. A. et N. C. in sano intellectu. Nam licet eo casu, quo materia voti ab intrinseco cessat, ut si ex licita fiat illicita, vel ex possibili impossibilis, non sit opus ulla dispensatione, sed pura declaratione, quam etiam quisque privatus potest, dicendo materiam voti non amplius contineri sub obligatione naturali; tamen si materia voti subsistit, non est locus declarationi, sed jurisdictioni et auctoritati, qua Prælatus ob justam causam consensum voventis revocet et invalidet; atque ita materiam subducit obligationi juris naturalis. Et talis revocatio seu subductio venit hic nomine dispensationis, quæ sanè nulli privato est permissa. Hæc doctrina apertè traditur *cap. 18. de jurejuram.* ubi Papa distinguit declarationem et absolutionem seu dispensationem juramenti. Sic conciliandi sunt DD. S. Bonav., Covar. et alii negantes dari in votis dispensationem; loquuntur enim de dispensatione directa, non verò indirecta, quæ sit autoritativè per subductionem materiæ, ut antè dictum; cum jus naturale, utpote semper æquum, directè non sit dispensabile.

2.º Regulares in privilegiis communicantes dispensare possunt in omnibus votis Papæ non reservatis; modo sint occulta, et in foro pœnitentiæ aperta, cum quibuscumque secularibus: ita communiter TT. et Canonistæ ex pluribus privilegiis Innoc. III, Eugenii IV, Martini V., Pauli III., Gregor. XIII etc. ut refertur in bullis et compendiis privil. regg. Addidi: *modo sint occulta*, quia praxis declarat dispensationes istas regulariter fieri debere in sacro tribunali, ita ut post absolutionem peccatorum subjungatur consueta formula dispensationis, v. g. «Item auctoritate Christi

et Papæ mihi specialiter delegata, dispenso tecum etc. vel aliis æquivalentibus verbis; cum certa verborum formula non sit præscripta ad valorem dispensationis.»

327. Q. VI. *An justa causa requiratur ad validam dispensationem voti?*

R. Affirmativè, etsi Papa dispenset: nam inferior sine justa causa invalidè dispensat in jure superioris ex vulgatis principiis; sed vota sunt juris naturalis: quilibet autem Prælatus, etiam Papa, est inferior jure naturali; ergò.—Tales causæ sunt: imperfecta deliberatio in voto, notabilis difficultas in exequendo, periculum majoris mali spiritualis et corporalis, bonum commune, præsertim Ecclesiæ, regni, familiæ; et quævis alia justa et rationabilis causa, quæ tanto major esse debet, quanto votum est dignius, ut Religionis, castitatis. Ex his colligitur notabile discrimen inter dispensationem et irritationem votorum: nam ad dispensationem requiritur jurisdictionem ordinariam, vel delegata, et justa causa; econtrà ad irritationem sufficit potestas privata sine ulla causa. Item votum à majori Prælato confirmatum non potest irritari à minori; benè verò dispensari, quia per confirmationem subducitur potestati privatæ dominicæ, non tamen jurisdictioni voluntariæ Suar., Laym. et alii.

328. Q. VII. *Quæ sint vota reservata Papæ?*

R. Quinque sequentia: votum Religionis amplectendæ; votum castitatis; et triplicis peregrinationis, Jerosolymam ad S. Sepulchrum, Romam ad limina Apostolorum Petri et Pauli, Compostellam ad S. Jacobum. Ità Sixtus IV in *Extravag. Etsi de pœnit. int. com., paulò ante finem*; ubi etiam contra confessarios sine speciali licentia Papæ in his votis dispensantes, præter nullitatem dispensationis, decernitur excommunicatio ipso facto incurrenda. Quia verò reservatio odiosa est, ex communi DD. tunc tantum vota ista censentur Papæ reservata, dum spontanea sunt, perfecta, intuitu solius honoris divini facta, et solum quoad substantiam, non quoad accidentia: uti sunt peregrinari pedibus, vel equo ingredi strictiorem aut laxiorem Ordinem etc.; unde non censentur vota reservata Papæ:—1.º Si facta sunt ex metu, ex ira, vel alia passione impediente perfectam deliberationem.—2.º Nec vota conditionalia aut pœnalia in futurum, cum magis fiant amore boni proprii, quam amore Dei: ut voceo Religionem, si ex hoc morbo evasero, si adhuc semel furtum commiserero.—3.º Vota imperfectæ castitatis, ut ad tres annos, votum non nubendi, non fornicandi, suscipiendi sacrum Ordinem, et alia, quæ passim DD. enumerant, præsertim Laym. de voto *cap. 8.*

329. Q. VIII. *An Episcopus, vel Regulares in casu necessitatis dispensare possint in votis Papæ reservatis?*

R. 1.º De Episcopo affirmativè; dummodò votum sit occultum: ita comm. DD. Nam in casu urgentis necessitatis, quo facile ad Papam recurri non potest, ex benignitate et suavi regimine præsumitur Sedes Apostolica concedere Episcopis licentiam dispensandi in Constitutionibus et casibus Apostolicis, prout magis videtur expedire saluti animarum, ut colligitur ex Trident. *sess. 24. cap. 6. de reform.* Et quidem circa votum

triplicis peregrinationis raro necessaria erit dispensatio, cum exequutio horum votorum differri possit; at circa votum castitatis et Religionis potest quandoque justa causa suadere dispensationem, ut si adsit periculum incontinentiæ, scandali, vel alterius gravis mali, maximè si puella est deflorata, et matrimonium differri nequit sine gravi sponsi aut sponsæ, aut eorum familiæ dedecore etc. Hoc tamen votum debet esse occultum; quia in impedimento publico matrimonii solius Papæ est dispensare, ut Sanch. et alii comm. docent. Plura de hoc in *lib. 4*

2.º Regulares in casu urgentis necessitatis non possunt dispensare in voto perfectæ castitatis et Religionis: ita probabilius et tutius docent Rodriq., Sanch., Suar., Laym. de Moya et alii: nam privilegia Regularium comprehendunt sub se vota non reservata Papæ; ergò, cum sint exorbitantia à jure communi, non debent extendi ad vota reservata, etsi casus necessitatis eveniat. Tum quia talis dispensatio competit Episcopo jure quodam speciali devolutionis, eo quod sit proximus Ordinarius suorum subditorum; atque ita jurisdictio dispensandi in reservatis primo illi, tanquam pastori competat; quæ ratio non currit in Regularibus; ergò.—Opposita sententia, quam docent Herinex, Pasqualius, Crousers, Reiff. à num. 40. et alii, non caret sua probabilitate; nam Regulares vi suorum privilegiorum dispensare non possunt in omnibus votis, in quibus dispensare potest Episcopus jure ordinario, ut tenent DD. utriusque sententiæ; sed in votis reservatis Episcopus pro casu urgentis necessitatis dispensat jure ordinario; tum quia specialis delegatio nullo jure probatur, tum quia potestas ista dispensandi transit in capitulum, sede vacante; ergò. Præterea ideo Episcopus in his dispensat, quia in casu urgentis necessitatis cessat reservatio ob salutem animarum; atque ita casus Papalis fit Episcopalis; sed sublata reservatione, Regulares dispensare valent in omnibus votis, et ex communi brocardico, quando casus Papalis fit Episcopalis, fit etiam regularis; ergò. Hac secunda opinione uti quis fortè posset in eo casu, quo periculum est in mora, et accessus ad Episcopum ob distantiam, vel aliam causam est difficilis: ut in certis locis esse solet, etiam difficilior, quàm recursus ad S. Pœnitentiarium.

Pone casum, quod sponsus ligatus voto castitatis hodie tibi confiteatur, et cras copulationem habere intendat, si Episcopus distet, quo sponsus recurrat? In hoc et simili casu, si matrimonium citra scandalum et ignominiam differri nequeat, judicant aliqui, Regularem dispensare posse ad effectum matrimonii; secus erit tutius recurrere ad Episcopum, ut pro instante necessitate dispenset.

330. Q. IX. *An Episcopus sibi possit vota reservare privativè, ut Regulares in eis dispensare non valeant?*

R. Negativè, nisi adesset speciale Privilegium Papæ: nam Episcopus non potest restringere privilegia Apostolica Regularibus data, utpote his privilegiis inferior; ergò.—Nec obstat quod Episcopus peccata reservare possit: nam hoc ei à jure conceditur; non verò vota reservare in præjudicium privilegii Apostolici.

331. Q. X. *Qui vota commutare possint?*

R. Regulariter iidem qui dispensare, si commutatio facienda sit in opus æqualiter, vel minùs bonum; modò adsit justa causa, et commutatio non fiat in præjudicium tertii. Nam dispensare, seu tollere obligationem, est plus, quàm commutare, seu obligationem unam in aliam transferre; ergò qui dispensare potest, etiam commutare poterit, ex *reg. 53. in 6*. At in opus evidenter melius, Deoque gratius quisque vovens privata auctoritate votum commutare potest, (*c. 4. hoc tit.*), quia propositum aut promissum non infringit qui in melius illud mutat (*c. 3. de jurej.*) Unde omnia alia vota in vota religiosa commutari possunt, modò id fiat citra præjudicium tertii.

332. Q. XI. *An confessarii regulares ad effectum dispensandi indigeant speciali licentia, seu commissione suorum superiorum?*

R. Quidam volunt requiri licentiam Generalis, aut Provincialis; alii Superioris localis; alii verò asserunt nullam specialem licentiam requiri, nisi forsàn de honestate, ut Dian., Cælestin., Peregr., Sayr., Ant. à Spir. Sancto etc. Vide Salm. moral. *tr. 9. de matrim. c. 14. punct. 1. n. 44*. In hac varietate sententiarum respondeo cum distinctione.—Si in aliqua Religione statutum est, ut subditi non utantur privilegiis, nisi ex commissione Generalis, vel alterius Superioris, tenentur subditi hoc statutum observare; cum Bullæ Pontificiæ, præsertim ad supplicationem, dentur conformiter Constitutionibus et statutis Religionis. Ità observatur in Societ. Jesu, ut patet ex pluribus Constitut. Apostol. Pauli III *Licet* §. 41. ibi: *per eorum vicarios aut personas ad id sibi benè visas*. Greg. XIII *Ascendente Domino*, §. 22. *denique ut omnium Societatis privilegiorum juxta generalis Præpositi dispositionem etc.* Si verò simile statutum in aliqua Religione non extat, salvo meliori judicio, existimo confessariis à Superioribus deputatis et ab Ordinario approbatis, nulla opus esse speciali licentia ad dispensandum et commutandum. Sic Ordini Schol. Piar. communicantur pariformiter, et æquè principaliter privilegia præterita et futura Mendicantium ex Constit. Gregor. XV *Ad uberes* 1622 *die 15. Octob.*; nulla tamen ibi fit restrictio ad specialem licentiam à Superioribus petendam; nec Constitutio id exigit, aut aliud statutum, de quo saltèm hic et nunc non constat.—Plura de votis vide in Sanchez, *lib. 4. moral.* Laym., Salmantic. et alios passim.